

Landbrug og Grøn Omstilling

J.nr. 2021-76

Ref. BISMA

Den 19. november 2021

Hovedindholdet i udkast til forslag til lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning (Betingelser for tildeling af over 170 kg kvælstof pr. hektar og administrative bøder m.v.) (Feb II)

Hovedformålet med ændringen af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (husdyrbrugloven) er at tilvejebringe hjemmel til at implementere Danmarks undtagelse fra nitratdirektivet (den såkaldte kvægundtagelse) korrekt. Forslaget om en ny bemyndigelse til at meddele afslag på tilladelse til tildeling af over 170 kg kvælstof pr. hektar og forslaget om ændret bødepraksis ved overtrædelse af betingelser for udbringning af over 170 kg kvælstof pr. hektar har baggrund i kvægundtagelsen. Det er samtidig fundet hensigtsmæssigt at foreslå en række andre ændringer af husdyrbrugloven. De foreslåede ændringer af husdyrbrugloven gennemgås nedenfor.

Ny bemyndigelse til at meddele afslag på tilladelse til tildeling af over 170 kg kvælstof pr. hektar ved overtrædelse af betingelser herfor

Danmark har fra EU-Kommissionen fået tilladelse til under visse betingelser at fastsætte regler, der fraviger nitratdirektivets grænse på 170 kg kvælstof fra husdyrgødning pr. hektar årligt og på kvægbedrifter at tillade tildeling af op til 230 kg kvælstof fra husdyrgødning pr. hektar årligt, såfremt visse nærmere oplistede betingelser overholdes. Der henvises til EU-Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2020/1074 fra juli 2020 (den såkaldte kvægundtagelse). En af betingelserne i kvægundtagelsen er, at jordbrugsvirksomheder, der ikke overholder betingelserne, og som derfor idømmes en bøde, meddeles afslag på ansøgning om tilladelse til udbringning af over 170 kg kvælstof året efter.

Husdyrbrugloven indeholder hjemmel til at fastsætte grænser for tildeling af kvælstof, men ikke til at fastsætte regler om afslag på ansøgning om tilladelse til udbringning af over 170 kg kvælstof pr. hektar. Det er derfor nødvendigt at ændre husdyrbrugloven, så der tilvejebringes hjemmel til i bekendtgørelse at implementere kvægundtagelsen og dermed nitratdirektivet korrekt.

Ændret bødepraksis ved overtrædelse af betingelser for tildeling af over 170 kg kvælstof pr. hektar

For at Landbrugsstyrelsen fremadrettet i overensstemmelse med betingelserne i kvægundtagelsen skal kunne meddele afslag på ansøgning om tilladelse til udbringning af over 170 kg kvælstof pr. hektar til de relevante jordbrugsvirksomheder, skal det være utvetydigt, hvornår en jordbrugsvirksomhed er idømt en bøde for at have overtrådt betingelserne for tildeling af over 170 kg kvælstof pr. hektar. Det er det

ikke efter den eksisterende bødepraksis. I dag betragtes en jordbrugsvirksomhed, der har overtrådt en af betingelserne for udbringning af over 170 kg kvælstof pr. hektar, som en jordbrugsvirksomhed, der alene har ret til at udbringe op til 170 kg kvælstof pr. hektar. Jordbrugsvirksomheden sanktioneres herefter for den mængde kvælstof, som jordbrugsvirksomheden har udbragt udover de 170 kg pr. hektar.

Med den foreslåede bødepraksis idømmes jordbrugsvirksomheden i stedet en bøde for overtrædelse af betingelsen i tilladelsen. Bødestørrelsen tager udgangspunkt i den bødepraksis, som gælder efter den sammenlignelige gødskningslov og medfører en mindstebødestørrelse på 5.000 kr. For overtrædelser, hvor overtrædelsen berører et bestemt areal og er forbundet med større risiko for udvaskning af kvælstof fra landbruget (plantedækkekrav, forbud mod ompløjning/nedvisning og forbud mod dyrkning af kvælstoffikserende afgrøder) foreslås bøden fastsat som en fast sats på 1.200 kr. pr hektar, som er berørt af overtrædelsen, dog minimum 5.000 kr.

Jordbrugsvirksomheder med overtrædelser af mindre miljømæssig betydning vil som følge af den foreslåede bødemodel opleve et faldende bødeniveau, mens jordbrugsvirksomheder med overtrædelser af potentiel større miljømæssig betydning vil opleve et skærpet bødeniveau i forhold til i dag.

Der kan være tilfælde, hvor det er undskyldeligt, at betingelsen om plantedække ikke er fuldt ud opfyldt, og hvor det derfor findes rimeligt, at jordbrugsvirksomheden ikke ifalder en bøde for utilstrækkeligt plantedække. Der foreslås derfor indført en "melderegul", således at jordbrugsvirksomheden ikke får bøde for manglende plantedække, hvis virksomheden af egen drift og inden, Landbrugsstyrelsen har meddelt virksomheden, at den er udtaget til kontrol, har meddelt Landbrugsstyrelsen, at plantedækket ikke er lykkedes og baggrunden for det. Det er efter forslaget alene muligt at anmelde manglende overholdelse af plantedækkekravet for to planperioder ud af en periode på fem på hinanden følgende planperioder. Fortsat manglende overholdelse af plantedækkekravet må betragtes som manglende overholdelse af principperne for godt landmandsskab.

Den foreslåede bødepraksis vil også danne baggrund for anvendelsen af administrative bøder.

Overførsel af hjemmel fra finansloven til opkrævning af gebyr for kontrol med kvægundtagelsen

Med finansloven for 2021 blev der indført gebyrfinansiering af kontrollen med overholdelse af betingelserne for tildeling af over 170 kg kvælstof pr. hektar. Det foreslås, at gebyrhjemlen i tekstanmærkningen på finansloven overføres til husdyrbrugloven.

I medfør af gebyrhjemlen er der fastsat regler om, at de jordbrugsvirksomheder, som anvender kvægundtagelsen, skal betale et gebyr på 1.600 kr. årligt. Da erhvervets omkostninger ikke ændres, er der ikke erhvervsøkonomiske meromkostninger forbundet med overførslen af hjemlen til husdyrbrugloven.

Ny bemyndigelse til administrative bødeforelæg ved overtrædelse af harmonikrav, fosforlofter og betingelser for benyttelse af kvægundtagelsen

Husdyrbrugloven indeholder i dag ikke hjemmel til, at sager kan afgøres med administrative bødeforelæg. Det vurderes hensigtsmæssigt, at der for så vidt angår overtrædelser af harmonikravet,

fosforarealkravet og betingelserne for benyttelse af kvægundtagelsen gives mulighed for udstedelse af administrative bødeforelæg, som det også kendes fra det beslægtede gødskningsområde.

Fosforarealkravet begrænser, hvor meget fosfor fra gødning der må tildeles på harmoniarealet, ligesom harmonikravet begrænser mængden af tildelt kvælstof. Kravene håndhæves af Landbrugsstyrelsen på baggrund af jordbrugsvirksomhedernes gødningsregnskaber.

Der tale om overtrædelser, der er ensartede, ukomplicerede og uden bevismæssig tvivl. Det findes derfor hensigtsmæssigt, at jordbrugsvirksomhederne i relativt ukomplicerede sager kan vælge mellem administrativ bøde eller domstolsprøvelse. For overtrædelse af harmonikravet er der en fast og langvarig domstolspraksis. For overtrædelse af fosforarealkravet og overtrædelse af betingelserne i kvægundtagelsen er der endnu ikke en fast domstolspraksis, men lovforslagets beskrivelser af den fremtidige bødepraksis på de to områder er klar og præcis og indeholder ikke skøn, hvorfor det også er muligt at anvende administrative bøder på disse områder.

Justering af bemyndigelse til at fastsætte lofter for udbringning af fosforholdig gødning

Det foreslås, at ministeren får mulighed for at forenkle og forbedre reguleringen til imødegåelse af forurening af vandmiljøet med fosfor ved at ændre på de bindinger, som de eksisterende forarbejder lægger på udnyttelsen af husdyrbruglovens bemyndigelse til at fastsætte regler om fosforlofter.

Det foreslås bl.a., at ministeren skal kunne tage hensyn til særlige driftsformer, herunder ved på visse betingelser at tillade en større tildeling af fosfor fra organisk gødning i økologisk væksthushproduktion, i det omfang de igangværende forsøg herom ved Aarhus Universitet giver fagligt grundlag for dette. Det foreslås også, at såfremt der tilvejebringes et fagligt grundlag, der ud fra en miljømæssig betragtning og inden for de direktivmæssige rammer kan begrunde ophævelse af de skærpede fosforlofter ved målsatte søer, så skal det være inden for ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeris bemyndigelse til at fastsætte fosforlofter at beslutte, at de skærpede fosforlofter ophæves.

Justering af bemyndigelse til at fastsætte regler til imødegåelse af erosion af fosforholdig jord

Det foreslås, at ministeren tilsvarende får mulighed for at forenkle og forbedre husdyrbruglovens bemyndigelse til at beskytte vandmiljøet mod fosfor fra jord, der eroderer til vandmiljøet. Det foreslås således, at ministerens eksisterende bemyndigelse til at fastsætte regler om en generel forpligtigelse til at iværksætte erosionsforebyggende foranstaltninger suppleres med en mulighed for at fastsætte regler baseret på en kortlægning af erosionsrisikoarealer samt en styrkelse af håndhævelsen. Samtidig foreslås det, at ministerens mulighed for at fastsætte regler om påbud om iværksættelse af konkrete erosionsforebyggende foranstaltninger indbygges i husdyrbruglovens generelle bestemmelse om forebygges af fosforerosion, og at den særlige bestemmelse herom som konsekvens heraf ophæves.